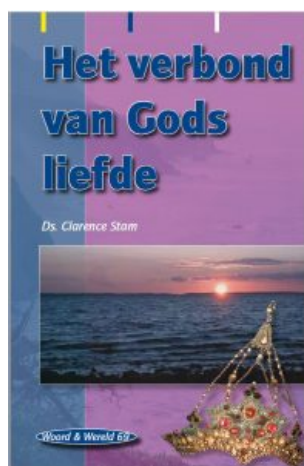

Boekrecensie: Het verbond van Gods liefde

Door: M.R. Vermeer

Het verbond - de liefdesrelatie tussen God en Zijn volk. Het is deze rijke werkelijkheid waarbij wordt stilgestaan in het boek *Het verbond van Gods liefde* door ds. Cl. Stam (1948-2016).[1] In een eerder artikel op deze website is erop gewezen dat het belangrijk is om 'goede boeken' te lezen. Welnu, dit is een boek waarop we graag de aandacht willen vestigen: neem en lees!

Een mooi boek over een belangrijke zaak

Het verbond is een belangrijke zaak. Het verbond raakt immers direct onze geloofsbeleving: hoe is de relatie waarin wij tot God staan? Hoe gemakkelijk kan, ook bij ons, een verkeerd zicht op het verbond binnensluipen, bijvoorbeeld door reformatorische of evangelische denkbeelden.

Met het verbond hebben we ook de *hoofdlijn* van de Schrift te pakken. Een juist begrip van het verbond laat het grote verband zien van de Schrift als geheel - de dingen vallen op hun plaats.

Welnu, dit boek werpt een helder licht op het verbond. In begrijpelijke en duidelijke taal. Goed leesbaar en tegelijk diepgravend.

Het verbond van Gods liefde

We willen een korte indruk geven van de inhoud van dit boek (zie de inhoudsopgave hiernaast).

Inhoud

Vooraf	5
Inleiding	6
1. Wie neemt het initiatief tot het verbond?	9
2. Wat is een verbond?	23
3. Hoeveel verbonden zijn er?	35
4. Wanneer heeft God voor het eerst zijn verbond gesloten?	39
5. Is er sprake van een <i>nieuwe verbond</i> ?	48
6. Het verbond verbroken door de zondeval	56
7. Het verbond onderhouden door de belofte van een redder	62
8. Het verbond en de generaties	67
9. Het verbond met Noach	75
10. Het verbond met Abraham	82
11. Het verbond en onze bereiding	96
12. Het verbond en het koningschap	107
13. De belofte van een <i>nieuw verbond</i>	114
14. Het <i>nieuwe verbond</i> opgericht	122
15. De verhouding tussen het oude en het <i>nieuwe verbond</i>	126
16. Het verbond en de heilige Geest	132
17. Het verbond en de kerk	138
18. Het verbond en de prediking	150
19. De tekenen van het verbond	160
20. Het verbond en wedergeboorte	173
21. Verbond en uitverkiezing	185
22. Kan het verbond verbroken worden?	188
23. Leven in het verbond	194
Litanaar	202
Verbondenregister	203

1. In dit boek worden eerst (in hoofdstuk 1 t/m 3) een aantal ‘algemene zaken’ behandeld. Het is God die het initiatief neemt tot het verbond: niets uit ons, maar alles uit Hem! De Here God neemt het initiatief tot een *levende liefdesrelatie*, waarin Hij verklaart onze God te zijn, en wij verklaren Zijn volk te zijn.

Terecht wordt opgemerkt dat er niet meerdere *verbonden* zijn, maar één genadeverbond met verschillende *bedelingen*. Karakter, inhoud en doel van het verbond blijven door de verbondsgeschiedenis heen hetzelfde.

2. Vervolgens wordt (in hoofdstuk 4 t/m 15) op de verschillende fasen van de verbondsgeschiedenis ingegaan. De benaming ‘werkverbond’ wordt terecht afgewezen: het verbond van God met de mensheid in het paradijs was een *liefdesverbond*. Een liefdesverbond wat ook na de zondeval in stand is gehouden door de belofte van een redder, en later is voortgezet met Abraham en zijn zaad.

De verbondsgeschiedenis loopt uit op het nieuwe verbond, waaraan Christus door Zijn bloedstorting aan het kruis rechtskracht heeft verleend. Een nieuw verbond wat zich tot het oude verbond verhoudt als ‘van minder naar meer’: wij staan in het volle licht van Gods genade in Christus.

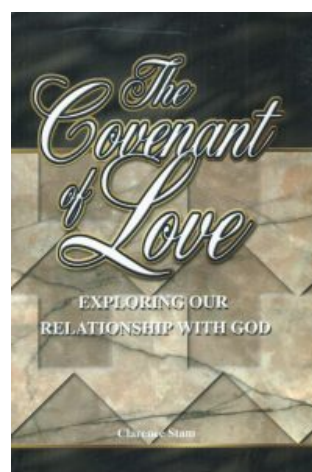
3. Ten slotte wordt (in hoofdstuk 16 t/m 23) ingegaan op een aantal geloofszaken die samenhangen met het verbond, zoals kerk, prediking en uitverkiezing. Vooral hier blijkt wel hoe belangrijk een helder zicht op het verbond is: wanneer het fout

gaat in de verbondsleer, gaat het vroeg of laat ook fout in de prediking, in de kerk, in ons geloofsleven.

Het boek eindigt met een hoofdstuk over het 'leven in het verbond': zekerheid, toewijding, gebed en troost. Als ergens de fabel van een starre, rationele 'vrijgemaakte' verbondsvisie wordt ontkracht, dan is het hier wel!

Neem en lees!

Het boek is door de auteur oorspronkelijk (in 1999) geschreven in het Engels. Jammer in de Nederlandse vertaling (uit 2006) is het gebruik van de Nieuwe Bijbelvertaling. Het boek is helaas, ondanks de vrij recente verschijningsdatum, niet meer eerstehands verkrijgbaar, maar tweedehands nog goed te vinden.[2] Voor degenen die graag een elektronische versie lezen: deze is gratis beschikbaar.[3] Degenen die de leesvaardigheid in het Engels willen opscherpen, kunnen de Engelse versie eraanstaand lezen.[4]

Kortom, een aanbeveling om dit boek tijdens de komende zomervakantie mee te nemen en te lezen!

[1] Cl. Stam, *Het verbond van Gods liefde* (Bedum: uitgeverij Woord en Wereld, 2006).

[2] Bijvoorbeeld via www.boekwinkeltjes.nl.

[3] Beschikbaar via: <http://www.woordenwereld.nl/files/geregistreerd/Cahiers/Cahier%20069.pdf>.

[4] Cl. Stam, *The Covenant of Love. Exploring our Relationship with God* (Winnipeg: Premier Publishing, 1999). Zie <http://ca.premierpublishing.ca/the-covenant-of-love.html>.

Hemelvaarts-garantie

Onderstaande overdenking is overgenomen uit het dagboek 'De Unieke Troost' (J. Francke e.a.).

...en heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse gewesten, in Christus Jezus (Efeze 2:6).

De hemelvaart van Christus heeft betekenis ook voor ons leven in het lichaam hier op aarde. Dat lichaam is een kostbaar iets waarop we zuinig moeten zijn. Het is niet minder dan een tempel waarin de Geest van God wil wonen. Met en door ons lichaam mogen we in ons leven God dienen. Maar dat lichaam is broos en vergankelijk. Vatbaar voor ziekte en lijden. Onderworpen aan de dood, die eens het aardse huis komt afbreken.

Dát leven in het lichaam noemt de Schrift wel 'vlees'. 'Alle vlees is gras en al zijn schoonheid als een bloem van het veld. Het gras verdort, de bloem valt af'. Het einde van het mensenleven is de dood, het graf. Het einde?

Nee, toch niet, voor wie in Christus gelooft.

Want Christus is het Hoofd van Zijn kerk dat is Zijn lichaam. Het Hoofd dus ook van alle leden van dat lichaam. Van allen die in Hem geloven en die Hij bijeen wil brengen in Zijn kerk als Zijn lichaam. Het hoofd is ten nauwste verbonden met het lichaam en omgekeerd zijn ook de leden van het lichaam verbonden met het Hoofd.

Welnu: het hoofd - Christus - is gegaan de weg van alle vlees. Hij is gestorven.

Maar Hij is ook opgewekt uit de doden.

En hij is opgevaren naar de hemel. Met hetzelfde lichaam en vlees waarmee Hij geboren was uit de maagd Maria. Alléén: na Zijn opstanding en dus bij Zijn hemelvaart was het een verhéérlijkt lichaam. Zo is Christus lichamelijk, met ons 'vlees' in de hemel. En waar het Hoofd is daar komen de leden ook. Daar zĳn ze in beginsel al. Het beeld is hier wel gebruikt van iemand die een trap oploopt en met zijn hoofd al 'boven' is. Dan zegt men ook: hij is 'boven', ook al moet de rest van het lichaam nog volgen.

Wij hebben, in Christus Jezus, reeds een plaats in de hemelse gewesten.

Wij hebben door het geloof aan Christus verbonden, ons vlees in de hemel tot een zéker pand, dat Hij als het Hoofd ons Zijn leden ook eens tot zich zal opnemen in heerlijkheid.

De stem van het bloed (2, slot)

Hieronder het tweede deel van een artikel wat eerder is geschreven door ds. Joh. Francke.

Jezus Christus heeft de stem van het bloed getoetst

Heeft Jezus Christus naar de stem van het bloed geluisterd? Hij heeft de stem van het bloed getoetst aan 's Vaders woord! Ook voor Hem gold: Beproeft de geesten of zij uit God zijn (1 Johannes 4:7)! Beproeft ook de geest van moeder en broers en zusters! Dàt was de enig juiste, gelovige houding. Want de Christus sprak onmiddellijk dit kritische woord: "Wie zijn mijn moeder en broeders?" Het is de vraag naar de kenmerken van het kerklid; sterker, naar de karakteristiek van het ambt en de ambtsverrichting. Hij laat immers volgen, dat al wie de wil van God

doet de moeder en broeder en zuster van Christus is. En het doen van Gods wil is voor de Zoon eerst: ambtswerk doen, de kerk institueren en vergaderen. Hij is hier de grote Ambtsdrager van de HEERE in de kerk. Mag Hij dan zijn ambtsdienst staken, het kerkfront verlaten en zich als particulier in een huisje terugtrekken? Moet Hij zich bij het gezin van zijn moeder voegen of moeten, omgekeerd, zijn moeder, broers en zusters zich bij Hem, het Kerkhoofd, voegen? Welke stem zullen wij in de kerk volgen, de stem van het bloed of de stem van God?

Getoetst aan de wil van God is het voor Jezus duidelijk: Hij gaat niet met z'n familie mee naar huis! In de kerk beslist de wil van God, niet een of andere bloedband. O zeker, in de kerk heb je geslachten en gezinnen. Christus ontkent het niet. Het verbond beweegt zich van Adam af langs de baan van het bloed in de kerkgeslachten. En dat heeft de HEERE voor Abraham duidelijk bevestigd (Genesis 17:7: "en uw nageslacht") en door de mond van Petrus voor ons vastgemaakt (Handelingen 2:39: "en uw kinderen"). Maar dat is niet alles. Wie in de lijn van het geslacht en verbond in de kerk is, moet bij het opgroeien en verder altijd Gods wil doen. Dan pas kunnen en zullen in de kerk bloedverwantschap en Geestverwantschap samenvallen.

Jezus neemt hier geen afscheid van Zijn moeder en naaste familie. Niets daarvan. Maar Hij zegt wel: "Moeder Maria, wilt u echt mijn moeder zijn? Dan moet u vandaag in de kerkreformatie van Israël Gods wil doen! Broers en zusters, willen jullie echt mijn broers en zusters zijn? Dan moeten jullie in de kerkreformatie van Israël Gods wil doen!" De Heere Christus laat het duidelijk weten! Wij kunnen als familie samen in de kerk zijn, wanneer we samen Gods wil doen. Dan zijn we als familie vanwege het bloed de Familie van de Geest Gods, familia dei, Gods huisgezin.

Wat bindt ons samen in de kerk?

Wat bindt ons samen in de kerk? Wat houdt ons samen in de kerk? Lief zijn voor elkaar? Genegenheid voor elkaar? Eenstemmigheid in denkbeelden? Een teamgeest? Verbondenheid van het bloed? Verbondenheid door een blad? Niets van dat alles! Alleen het doen van Gods wil. En wanneer gaan wij uit elkaar in de kerk, op de kerkelijke vergaderingen en in de gereformeerde organisaties? Wanneer wij Gods wil niet meer doen. Dan is er geen houden aan. Want alleen het

doen van Gods wil verenigt. Daarin is de eenheid van Gods kerk gegeven.

Er zijn er helaas te over die als kerkleden overal broeders en zusters vinden, in alle “kerken”, op allerlei conferenties, in veelsoortige organisaties. Ze voelen zich één met synodaal-gereformeerden, hervormden, baptisten enz. Ze lopen overal te “broederen” en te “zusteren”. Hoe kan dat? Ze maken de broederlijkheid van de gehoorzaamheid los. De maatstaf der broederlijkheid is niet meer het doen van Gods wil. En dan vind je inderdaad overal broeders, maar het zijn de “broertjes” van onszelf en niet de “broeders” van Christus Jezus. Laat ons dan maar eenvoudig in handen houden wat Jezus ons als maatstaf van de broederlijkheid aanwees: de gehoorzaamheid aan de wil van de Vader.

Rijke troost in gemeenschap

In deze gemeenschap van de gehoorzame kerk ligt een grote schat en een rijke vertroosting. Er zijn in de getrouwe kerk eenzamen, omdat ze hun naastbestaanden om de gehoorzaamheid aan Christus in Zijn kerkvergaderend werk moesten loslaten. Maar wie om Christus’ wil moeder of broers of zusters moest prijsgeven, ontvangt honderdmaal terug: in deze tijd broeders en zusters en moeders en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven (zie Marcus 10:30).

Zijn er dan werkelijk die Gods wil doen? Gelukkig wel! Jezus wees ze aan: “En rondziende over degenen die in een kring rondom Hem zaten, zei Hij: “Zie, Mijn moeder en Mijn broeders”, vers 34. Het is goed dat de Heere Jezus dit concreet zei. Waarom? Wel, omdat er altijd weer in de kerk zijn, die van de Familia Dei niets zien, in de kerk niet, op de kerkelijke vergaderingen niet, op de verenigingen niet. Ze hebben alleen maar kritiek en nog eens kritiek. Ze gaan liever om met mensen buiten de kerk. Maar de Heere Christus zei: “Zie hier Mijn echte familie, Mijn ware broeders en zusters, hier in de kerk!”

Een echt christelijk gezin is een rijkdom, elke dag een weelde. Maar Gods huisgezin (de kerk) gaat in geur en kleur en kracht daar ver boven uit. Zullen we dan niet de stem van Christus, de stem van de hemelse Vader volgen?

De schapen kennen de stem van de Goede Herder. Die stem herkennen wij in de kerk, in de ware prediking. Daar legt de stem van het bloed het tegen af.

Het geloof- hoe houdt het stand?

Vandaag aflevering 54 in de rubriek 'Genade geneest'. We komen nu aan het einde van de rubriek 'Genade geneest', dus dit is de laatste aflevering.

Het geloof in de beloften van God, ik kan ook zeggen, in de gekruisigde en opgestane Heiland, is onmisbaar tot zaligheid. Het wordt in ons hart gewerkt door de Heilige Geest, Die in de regel daarvoor gebruikt de verkondiging van het Evangelie. Want het heeft God behaagd door de prediking zalig te maken, die geloven. Het werd in Paulus' dagen wel dwaasheid geacht, al dat preken, zoals ook in onze dagen de ambtelijke verkondiging, de herautendienst van 't Woord van God meer en meer in diskrediet geraakt, maar toch blijft dit het middel dat God gebruikt om het geloof in het hart te doen geboren worden.

Daarom zendt de kerk verkondigers van de blijde boodschap van de Heere naar de heidenen. Daarom wordt dat Evangelie onophoudelijk gepredikt in het midden van de gemeente. Zoals Paulus het Timotheüs op het hart bindt: verkondig het Woord, dring er op aan, gelegen of ongelegen, wederleg, bestraf en bemoedig met alle lankmoedigheid en onderrichting.

Daarom is ook de prediking in het midden van de gemeente van zo groot belang: niet alleen voor de werking, maar ook voor de sterking, voor de onderhouding, voor het in stand blijven van het geloof.

Want zoals ons natuurlijk leven om in stand te blijven, gedurig gevoed moet worden, zo heeft ook het leven dat door het Woord Gods als door het Instrument des Gemeente, in ons werd gewerkt steeds voedsel nodig. Welnu, datzelfde Woord van God, dat het geloof werkte, sterkt het ook. En ook dat sterken hebben wij bitter nodig. Het geloof wordt immers onophoudelijk aangevochten, door de

satan, die daarvoor ook vaak onze levensomstandigheden gebruikt. Vooral tegenheden als pijn, ziekte, armoede, ellende, vereenzaming en zoveel meer.

Daarom kunnen wij de prediking niet missen. Daarom is elke ledige plaats in de kerk op zondag een aanklacht tegen hem of haar die zonder voor de Heere geldige reden die plaats leeg gelaten heeft. En onze kinderen zo gauw ze daartoe in staat zijn, nemen we mee. Helaas zijn er in elke kerk wel mensen die met het komen tot de prediking geen ernst maken. Er zijn zelfs wel gemeenten bekend om hun ontrouwe kerkgang. Geen wonder dat dan het geloofsleven niet bloeit, maar kwijnt. Geen wonder dat we zwak worden, als wij weigeren te eten. Geen wonder dat we geestelijk zwak worden als we de voor ons bereide geestelijke spijs verachten.

Door de prediking wordt het geloof mede in stand gehouden. Dat wil zeggen: niet automatisch, maar als wij naar het gepredikte woord luisteren en het ook aanvaarden. Wij kunnen ook met gesloten harten naar de kerk gaan. Onachtzaam zijn, slapen. Verstrooid zijn. Wij hebben onder de prediking werkzaam te zijn. Want horen is inspannend werk.

Elke voor de Heere niet te verantwoorden lege plaats is een aanklacht. Er zijn echter ook lege plaatsen, die door het bestel van de Heere leeg staan. Dat zijn de plaatsen van onze zieke, zwakke en oude broeders en zusters. Al voelen zij het als een gemis dat ze niet mee kunnen gaan, toch komen ook zij niet tekort. Dan zorgt De Heere wel dat het Woord op andere wijze tot hen komt om hen te sterken. Door het bezoek van de dominee en de ouderlingen bij voorbeeld. Wat een genade dat de Heere ambtsdragers gaf. Door goede lectuur. Bovenal door het lezen en horen lezen van de Heilige Schrift. Als ons geloof- wie we ook zijn en hoe het ook met ons gesteld is- zwak is of kwijnt, het ligt aan de Heere niet. Hij is getrouw, ook in het uitreiken van ons geestelijk voedsel.

De stem van het bloed (1)

Hieronder een artikel wat eerder is geschreven door ds. Joh. Francke.[1]

Zie, Uw moeder en Uw broers daarbuiten zoeken U.

Marcus 3:32b

In Marcus 3 wordt ons verhaald van Christus' kerkvergaderend werk. Dat blijkt vooral uit vers 13, waar de aanstelling van de discipelen tot apostelen wordt meegedeeld. Het Hoofd van de kerk stelt 12 ambtsdragers. Dat is institueringsarbeid. Het is nog niet *openbare* instituering van de nieuwtestamentische kerk, maar toch in de besloten kring van Jezus' werk een *begin* daarvan. Waarom wacht de Heere Christus daarmee niet tot na Pasen of na Pinksteren? Waarom bewerkt de Heiland nu al een scheiding, om niet te zeggen: scheuring, in de Joodse Kerk? Is die institueringsarbeid niet voorbarig? Er waren toch ambtsdragers in Jeruzalem? Heeft de Heere Christus met hen al het uiterste beproefd? Kan men Hem nu niet beschuldigen van het aanrichten van sekte en mouterij in de kerk?

We zullen moeten antwoorden dat de Heere Christus precies op tijd Zijn 12 apostelen stelt. Het is ook gegaan in overleg met Zijn hemelse Vader. Lucas 6:12 vertelt ons dat Hij een nacht lang in gebed was, voordat Hij tot de apostelkeuze overging. Christus begint dus met de nieuwtestamentische kerkvergadering. En als er ambtsdragers zijn, moeten er kerkleden komen. Vandaar dat de Heere Christus kinderen van het verbond vrijmaakt van de boze en van alle hindernis, om zich onder de discipelen als ambtsdragers te schikken. Blijkens hoofdstuk 3:7 v.v. verlost Hij mensen om kerkleden te worden. Ziedaar de Christus in doorgaande kerkvergadering!

Haat tegen Gods kerkvergaderend werk

Er komt - wat te verwachten was - reactie op dat kerkvergaderend werk, tweeërlei reactie. Eerst van de kant van de officiële leidslieden van Israël. Het is een uiterst vijandige reactie. De Schriftgeleerden noemen Christus'

kerkvergaderend werk duivelswerk: “Hij heeft Beëlzebul, en door de overste der boze geesten drijft hij geesten uit” (vers 22). Zulke vurige laster kan Jezus niet laten passeren. Hij waarschuwt hen voor de zonde (lastering) tegen de Heilige Geest, als tegen een zonde die niet vergeven kan worden.

Welke zonde is dat? Dat is hier tegen beter weten in het werk van Christus toeschrijven aan de satan. Deze haat tegen God en zijn gezalfde kan niet genezen worden.

De reactie van Jezus' aardse familie

De tweede reactie is naar het lijkt heel anders en veel beter. Dat is de reactie van Jezus' aardse moeder, aardse broers en zusters. Volgens Marcus 6:3 had Jezus vier lijfelijke broers: Jacobus, Jozef, Judas en Simon. Deze verwanten van Jezus zijn bewogen met Hem, want Zijn optreden heeft hen geschokt. Ze zien Hem vechten met de Joodse leiders. Ze horen Hem spreken over de lastering tegen de Geest van God en ze schrikken van zulke keiharde woorden. Ze denken: Jezus is overwerkt. Hij is overspannen. Hij wordt, als hij zó doorgaat, tenslotte waanzinnig. Hij moet er eens uit om tot rust te komen. En eenparig besluiten ze Jezus er eens uit te halen. Hier gaan de gelovige Maria en de ongelovige broeders (Johannes 7:5) en Zijn lieve zusters samen. Ze begeven zich naar het huis, waar Jezus is, maar vanwege de massa mensen in en rondom het huis kunnen ze Hem niet bereiken. Daarom geven ze de boodschap door: “Zie, uw moeder en uw broeders en uw zusters staan buiten en zoeken u”. Ze willen Hem spreken om Hem mee te nemen. Dan kan Jezus in de rustige sfeer van het ouderlijk huis tot zichzelf komen en zichzelf worden.

Dát is de stem van de liefde, de stem van het bloed, die spreekt tot Jezus' ziel. Jezus hoort die stem. Hij hoort daarin: “Staak deze actie tegen de joodse ambtsdragers! Staak uw kerkvergaderend werk!” Die stem lokt als geen andere stem. Deze stem van de natuurlijke liefde is heel anders dan de stem van de onnatuurlijke haat!

Jezus Christus is echt mens, een rechtvaardig mens zonder zonde. Daarom heeft Hij zijn moeder liefgehad als geen ander kind op aarde ooit zijn moeder beminde. Dacht u dat de Heere Jezus niet dolgraag aan de stem van Zijn moeder gehoor had gegeven? Natuurlijk wel! Bovendien: zouden de rust en de liefde in het gezin

Hem niet meer trekken dan het felle gevecht in een kerkstrijd, waarin je belogen en belasterd wordt? Hoor dan de stem van het bloed spreken tot Jezus' ziel!

De stem van het bloed blijft spreken

Ja, hoor die stem spreken, zoals die stem ook altijd weer tot dienaren van Christus heeft gesproken en zal blijven spreken, wanneer het spant in het kerkvergaderend werk: "Man, houd op met je bezwaardenactie! Houd op met je werk voor de doorgaande reformatie! Je raakt er van overstuur. 't Is tenslotte gekkenwerk! De gezinnen van de kerk worden erdoor verward en verdeeld. Dacht je dat zulke actie nu liefdeswerk is voor God? Man, houd er toch mee op, voorgoed mee op!"

Luisterend naar die stem van het bloed hebben gemeenteleden en ambtsdragers, met name predikanten, op het smeken van hun vrouw, kinderen, familieleden, in dagen van kerkreformatie hun actie gestaakt en het kerkelijk bijltje erbij neergelegd. De stem van het bloed sprak hun ziel aan ...

Mag men in de kerk niet luisteren naar die stem? Eerst mag wel worden bedacht dat de gevaarlijkste verzoeken menigmaal komen van de kant van hen, die ons het naast bestaan. Begon dat al niet in het paradijs? Heeft niet Mannin Adam verleid?

[1] Overgenomen uit: *Leven tot in eeuwigheid, Schriftoverdenkingen in de gang der heilshistorie* (Enschede: Drukkerij Uitgeverij J. Boersma, 1973), pp. 162-165. Spelling en taalgebruik zijn licht gemoderniseerd en voor de leesbaarheid zijn tussenkopjes toegevoegd.